

Ραδιο30 | 900

έκδοση δρόμου
της συνέλευσης του πλάνου 30/900
Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2012 | τεύχος #2

25%
ανεργία;
25%
μείωση του βασικού
εβδομαδιαίου χρόνου
εργασίας!
Να η εργατική απάντηση
στην ανεργία!

Από τον Δεκέμβριο του 2010, οπότε και ξεκίνησε τη λειτουργία της, η συνέλευση του πλάνου 30/900, με αφορμή διάφορες εκφάνσεις αυτού που ονομάζουμε διαχείριση της κρίσης, συνεχίζει να επιμένει στην μείωση των ωρών εργασίας και στην ταυτόχρονη αύξηση του κατώτατου βασικού μισθού σαν την κεντρική εργατική απάντηση στην κρίση.

Αν δύο χρόνια μετά επιμένουμε στο δίπλοιο 30/900 δεν είναι εξαιτίας κάποιας ιδεολογικής τύφλωσης ή κάποιας προσκόλλησης σε ένα δόγμα. Είναι επειδή θεωρούμε (μα πάνω απ' όλα το βλέπουμε καθημερινά) ότι στην κοινωνία αυτή οι τάξεις συνεχίζουν να υπάρχουν και πως η διαχείριση της κρίσης έχει και ένα ακόμα, πιο απλό όνομα: **ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ/ΕΡΓΑΤΡΙΩΝ**. Λέμε λοιπόν ότι στην πολεμική σχέση αυτή πρέπει να εξοπλιστούμε σαν εργάτες/εργάτριες με τις δικές μας, ανεξάρτητες διεκδικήσεις-στόχους. Στόχους που ως αμιγώς εργατικοί θα είναι και πρακτικοί, θα απαντάνε δηλαδή άμεσα στους κεντρικούς τομείς της επίθεσης των αφεντικών ενάντια στην ζωή της τάξης μας. **Αν δηλαδή η ανεργία βρίσκεται στο 25%-30% δεν μπορούμε να σφυρίζουμε αδιάφορα και να μιλάμε περί νομίσματος, Ευρωπαϊκής Ένωσης, κυβέρνησης κ.ο.κ, αλλά να προσανατολιστούμε επιθετικά απέναντι στο τσάκισμα των ζώων μας.** Με αυτή τη λογική λοιπόν βάζουμε σαν κεντρικό ζήτημα τη μείωση του «βασικού» εβδομαδιαίου χρόνου

Το **ρόδιο 30/900** "εκπέμει" στους δρόμους της Αθήνας από τη συνέλευση του πλάνου 30/900. Είμαστε μια συνέλευση εργατών και εργατριών (άλλοι έχουμε δουλειά κι άλλοι όχι) που βρεθήκαμε με σκοπό να κουβεντιάσουμε και να δράσουμε με αποφασιστικό μπόουσουλα την υπεράσπιση των ανεξάρτητων συμφερόντων της τάξης μας. Βλέπουμε –και ζούμε– την κρίση πρώτα και κύρια σαν επίθεση των αφεντικών με σκοπό την υποτίμησή μας. Κόντρα σ' αυτή την υποτίμηση, επιμένουμε και θέτουμε ως ζωτικής σημασίας για την τάξη μας ένα αίτημα ανατίμησης: **μείωση του εβδομαδιαίου χρόνου εργασίας στις 30 ώρες με ταυτόχρονη αύξηση του καθαρού βασικού μισθού στα 900 ευρώ.** Όλα τα έξοδα τα πληρώνουμε απ' την τσέπη μας. Δεν έχουμε σχέσεις, και είμαστε εχθρικοί, με κόμματα, μόντια, μαφίες, εκκλησίες και κάθε άλλον τύραννο της ζωής μας. Όποιος και όποια βρει ενδιαφέρον σ' αυτά που γράφουμε, μπορεί να τα βγάλει φωτοτυπία και να τα μοιράσει εκεί που θα κρίνει. Επίσης μπορεί και να επικοινωνήσει μαζί μας, θα βρει το email όπως και περισσότερο υλικό στην ιστοσελίδα μας: www.plano30900.gr.

εργασίας στις 30 ώρες. Δεν είναι όμως μόνο αυτό - μια γενική δηλαδή αντίληψη περί μακροχρόνιας εργατικής αντιπολίτευσης. Θεωρούμε ταυτόχρονα πως στόχο όπως η μείωση των ωρών εργασίας έχουν τη δυναμική (αν φυσικά υποστηρικτούν από έναν ικανό και αποφασισμένο αριθμό εργατών και εργατριών) να συσπειρώσουν γύρω τους την εργατική τάξη ως τέτοια. Και εξηγούμεσαστε:

Σε πρώτο επίπεδο το «30ωρο» έχει χαρακτήρα εξισωτικό. Διαπερνά οριζόντια όλη την εργατική τάξη ανεξαρτήτως φυλής, φύλου, κλάδου, ειδικότητας, προσόντων. Έρχεται δηλαδή να απαντήσει στην οδυόενα αυξανόμενη ανεργία, καταργώντας όλους αυτούς τους επίπλοαστους διαχωρισμούς μέσα στην τάξη μας. Το γνωρίζει ο καθένας πως οι έως τώρα κλαδικοί αγώνες συντεχνιακού χαρακτήρα μπορεί να είχαν ως αποτέλεσμα ορισμένες επιδοματικές αυξήσεις εδώ κι εκεί (κυρίως στον δημόσιο τομέα), όμως η πολιτική τους σημασία ήταν αυτή που μέτρησε. Κατάφεραν να δημιουργήσουν μνησικακία και διαχωρισμό μεταξύ διάφορων εργασιακών κλάδων, όχι μόνο διαλύοντας κάθε έννοια εργατικής αλληλεγγύης, αλλά φέρνοντας αντίθετα στο

προσκήνιο τον χειρότερο κοινωνικό αυτοματισμό, το «όλοι εναντίον όλων». Αντιθετικά στην λογική αυτή, υιοθετώντας ένα αίτημα όπως η μείωση των ωρών εργασίας, ο κούριερ μπορεί να σταθεί μαζί με τον καθηγητή, η γκαρσόνια με τον μπλοκάκια, ο υπάλληλος γραφείου με τον βιομηχανικό εργάτη, η καθαρίστρια με την πωλήτρια και όλοι αυτοί μαζί με τους ανέργους, αγωνιζόμενοι από κοινού για τα ιδιαίτερα ταξικά τους συμφέροντα. Εκτός των κλαδικών-συντεχνιακών, έρχεται να σπάσει και τους διαχωρισμούς μεταξύ «ντόπιων» και μεταναστών. Ιδιαίτερα την ώρα που οι κραυγές περί «λαθρομεταναστών» και ξένων-που-μασ-παίρνουν-τις-δουλειές πολλαπλασιάζονται, μετατρέποντας την υποτίμηση των μεταναστών εργατών σε κοινωνική απαίτηση, οποιαδήποτε εργατική απάντηση στην κρίση υποχρεούται να συμπεριλαμβάνει ρητά και τους μετανάστες. Κόντρα λοιπόν στις ρατσιστικές μαλακίες περί ξένων-που-μασ-παίρνουν-τις-δουλειές, που στρώνουν το δρόμο για την περαιτέρω υποτίμηση **όλης** της τάξης μας, να απαιτήσουμε την μείωση των ωρών εργασίας για όλους τους εργάτες.

Σε δεύτερο επίπεδο, το «30ώρο» έρχεται να

Πίνακας 15: Άνεργοι και ποσοστό ανεργίας, 2008 - 2012

και τα δύο φύλα	Άνεργοι				Ποσοστό Ανεργίας Ποσοστιαίες Μεταβολές			
	Α	Β	Γ	Δ	Α	Β	Γ	Δ
Έτος/τρίμηνα								
2008	406,5	357,1	355,1	392,7	8,3	7,2	7,2	7,9
2009	462,3	442,6	465,1	514,4	9,3	8,9	9,3	10,3
2010	586,8	594,0	621,9	712,1	11,7	11,8	12,4	14,2
2011	792,6	810,8	878,3	1.025,9	15,9	16,3	17,7	20,7
2012	1.120,1				22,6			
2008 - 2009	55,8	85,5	110,0	121,7	13,7%	23,9%	31,0%	31,0%
2009 - 2010	124,5	151,4	156,8	197,7	26,9%	34,2%	33,7%	38,4%
2010 - 2011	205,8	216,8	256,4	313,8	35,1%	36,5%	41,2%	44,1%
2011 - 2012	327,5				41,3%			
2008 - 2011/2012	713,6	453,7	523,2	633,2	175,5%	127,0%	147,3%	161,2%

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2008 - 2012.

σταθεί σαν ανάχωμα σε όλη την τριχρόνη φιλολογία περί κρίσης, μαζί και με τις μαγικές λύσεις που τη συνοδεύουν. Το έχουμε τονίσει ξανά και ξανά: με το ξέσπασμα της κρίσης όλοι οι «φίλοι» των εργατών, κόμματα της αριστεράς και συνδικάτα, ξέχασαν κάθε αναφορά στα εργατικά συμφέροντα -ή στην καλύτερη περίπτωση τα καταχώνιασαν μέσα σε ατελείωτες λίστες αιτημάτων. Τα «έβαζαν» όπως λένε και οι ίδιοι. Ναι, τα «έβαζαν», αλλιά μάλλον για να μην χαλάσουν τις λίστες αιτημάτων που παραμένουν ίδιες εδώ και είκοσι χρόνια. Κατά τα άλλα η κυρίαρχη, η κεντρική τους απάντηση κινείται γύρω από το Δ.Ν.Τ, την μοχθηρή Μέρκελ, την Ευρωπαϊκή Ένωση, την κυβέρνηση και το νόμισμα. Μάχη δεν δόθηκε στη βάση του ποιοι κερδίζουν από τις μειώσεις των μισθών, την ανεργία και τα ωράρια λιάστικο. Μάχη δεν δόθηκε στη βάση του ποιοι επιβάλληουν την υποτίμηση μας, στους χώρους που κατεχοχόν παράγεται ο πλούτος, στους χώρους εργασίας. Αν υπάρχει μια δυνατότητα, για όσους ζούμε πουλώντας την εργατική μας δύναμη ή για όσους είμαστε άνεργοι, να επανακτήσουμε την αξιοπρέπεια και τη μαχητικότητά μας, αυτή προϋποθέτει να εγκαταλείψουμε όλους αυτούς τους δεσμούς που μας δένουν με τις «λύσεις» και τις ιδεολογίες των αφεντικών.

Όταν ένας στους τέσσερις ή ένας στους τρεις είναι άνεργος δεν μπορούμε να διαδηλώνουμε μαζί με τα αφεντικά μας, μικρά ή μεγάλα, ζητώντας να αλληλέσει η κυβέρνηση ή το νόμισμα ή να φύγουν οι κλέφτες. Η ιστορία αυτή μέχρι τώρα μας οδηγεί διαρκώς σε ήττες και αυτό θα συνεχίσει να κάνει. Όταν ένας στους τέσσερις ή ένας στους τρεις είναι άνεργος ο δίκαιος εργατικός στόχος, κόντρα στα «δεν βγαίνω» των αφεντικών, είναι να μοιραστούμε τις θέσεις εργασίας απαιτώντας μείωση του χρόνου εργασίας για όλους.

Πρέπει να αντιληφθούμε ότι αποκλειστικά και μόνο η εργασία μας παράγει τον πλούτο. Ότι τα αφεντικά ποτέ δεν «έβγαιναν», παρά μόνο όταν αναγκάζονταν από την δικιά μας πίεση. Ότι αιτία και όχι αποτέλεσμα της κρίσης είναι το να δουλεύουμε περισσότερο και να πληρωνόμαστε λιγότερο. Και ακόμη, ότι οι θέσεις εργασίας δεν είναι σαν το παιχνίδι με τις καρέκλες όπου όποιος προλάβει κάθισε και πάντα κάποιος θα περισσεύει, αλλιά όσο περισσότεροι δουλεύουν τόσο περισσότερες θέσεις εργασίας θα δημιουργούνται.

Κάτι τελευταίο σαν ενδεχόμενο, σαν προοπτική: Αν η εργατική απαίτηση για μείωση των ωρών εργασίας κρύβει μέσα της τη δυνατότητα ενοποίησης όλης της εργατικής τάξης, σε αντίθεση με τα αφεντικά και τους κάθε είδους λακέδες τους, τότε οι υιοθέτηση της κυοφορεί και ακόμα μια (από τις πολλές είναι αλήθεια) δυνατότητα. «Απλά» σκεφτείτε αποφασισμένες διαδηλώσεις εργαζομένων-άνεργων να γυρνάνε σε εμπορικούς δρόμους ή έξω από τα γραφεία των αφεντικών (εμπορικά επιμελητήρια, σεβ κτλ.) και να μην φωνάζουν κατά των προδοτών πολιτικών αλλιά να στρέφονται άμεσα ενάντια στα ίδια τους τα αφεντικά, απαιτώντας απ' αυτά μείωση των ωρών εργασίας. Ίσως τότε οι εργοδότες μας να άρχιζαν κάπως να νιώθουν ότι απειλούνται. Δε νομίζετε;;

Περί μνήμης...

Μικρή μου βάρκα με πανιά τι άνεμο θες από παλιιά;

Τι θυμάται κάποιος μετά από χρόνια στη δουλειά; Θυμάται τα πάρε δώσε με τ' αφεντικά, το ξεθέωμα, τις λούφες αν, τις πλάκες με τους συναδέλφους, τις κωλοφάσεις κι άλλα πολλιά, μικρά μεγάλα και προσωπικά. Μπορεί ακόμη να 'χει μνήμες από συλλογικές διεκδικήσεις, αν έτυχε ή αν συμμετείχε σε κάποια κινητοποίηση, σε κάποια κόντρα με τα αφεντικά, πόσο μάλλον αν αυτές είχαν αποτέλεσμα ο μισθός του να αυξηθεί ή οι ώρες εργασίας του να μειωθούν ή απλά να βρεί μεριά.

Μπορεί, αν έτυχε... όμως η ανάσυρση μνημών και η συσχέτισή τους, οι συνειρμοί, αφήνουνε πολλιά περιθώρια. Μπορεί πχ οι όποιες συλλογικές αυξήσεις στο μισθό, οι ονομαστικές έστω, να πέρναγαν σαν κάτι σάνταρ, θεσμικό, κάτι όπως γίνονται εκλογές κάθε τέσσερα χρόνια... κι η μνήμη να εστιάζεται κυρίως στην προσωπική ανέλιξη στην όποια εργασιακή ιεραρχία. Μπορεί απ' την άλλη να ανασύρει και μνήμες καταχωνιασμένες, αν πχ μπόρεσε απρόσμενα να πάρει καλή λεφτά όταν τον απολύσανε λόγω μιας κλαδικής σύμβασης την διεκδίκηση της οποίας (από άλλους) και την ύπαρξή της είχε ξεχάσει.

Σ' ένα σημαντικό βαθμό, και ιδιαίτερα στο σύνολό της, η συγκρότηση της μνήμης είναι μια συνειδητή διαδικασία του παρόντος. Του παρόντος που με τη σειρά του σε μια κυκλική σχέση έχει διαμορφωθεί και διαμορφώνεται από αυτές τις μνήμες, αλλά και από τη λησμονιά, αυτήν τη λήθη την τόσο γεμάτη μνήμες. Οι μνήμες είναι θραύσματα από το παρελθόν κι η μνήμη το μωσαϊκό που συγκροτούν, που συγκροτούμε, και σηματοδοτεί το παρόν. Η σχέση με τη μνήμη είναι η σχέση με το παρόν. Η διαχείριση και η συγκρότησή της ακολουθεί (αλλά και διαμορφώνει κυκλικά) τους τρόπους αντίληψης, διαχείρισης και συγκρότησης του παρόντος. Σαν ένα παζλ όπου τα ίδια κομμάτια μπορούν να σχηματίσουν διαφορετικές παραστάσεις, όχι μόνο μία.

Το ποια θα είναι η παράσταση του παζλ που θα προκύψει, εξαρτάται εν πολλοίς από την ταξική θέση του υποκειμένου και εν τέλει από την ταξική του συνείδηση. Είναι σαφές ότι κάποιος με ταξική συνείδηση, διαφορετικές μνήμες θα έχει από τα ίδια γεγονότα από κάποιον άλλο δίχως. Και ενώ στην παρούσα φάση ο πρώτος θα είναι σε θέση να διακρίνει αίτια και αποτελέσματα, να κάνει συσχετισμούς, να αντιλαμβάνεται την πραγματικότητα του ταξικού ανταγωνισμού στην καθημερινή του ζωή, ο δεύτερος δεν μπορεί παρά να αντιλαμβάνεται την κρίση ως μετεωρολογικό φαινόμενο που ξέσπασε ξαφνικά, που τον επηρεάζει αλλά δεν μπορεί αυτός με τη σειρά του να επηρεάσει. Κι αφού δεν μπορεί να επηρεάσει, δύο δρόμοι ανοίγονται μπροστά του για το μέλλον, να κρυφτεί ή να εκμεταλλευτεί ή αν μπορούσε και τα δύο... Ο πρώτος όμως έχει τη δύναμη, έχει τη γνώση, να χαράξει το δικό του δρόμο, που 'ναι η συνέχεια τόσων δρόμων απ το παρελθόν, και σημαδεύει, οργανώνει την πορεία του -όπως ο ναυτικός στη σκοτεινή απέραντη νύχτα χαράσσει την πορεία του απ' τον αντεστραμμένο χάρτη τ' ουρανού, από τ' αστέρια- από τη μνήμη, που έγινε γνώση.

Κάποιος που πάσχει από αμνησία δεν μπορεί να ξεκινήσει απ' το μηδέν, ακόμη κι αν έχει κάθε πρακτική δυνατότητα για κάτι τέτοιο. Δεν έχει κατεύθυνση, "δεν ξέρει ποιος είναι". Ξέρει όμως, νοιώθει, κι αυτό δεν τον αφήνει να ψυχάσει, ότι δεν μπορεί να τραβήξει και να χαράξει το δρόμο του αν δεν ανακτήσει πρώτα τη μνήμη του, αν δεν γίνει και πάλι αφέντης του παρελθόντος του.

Βέβαια τα συλλογικά υποκείμενα από αμνησία δεν κινδυνεύουν. Κινδυνεύουν όμως από, αν μιλάμε για την εργατική τάξη, ή και επιδιώκουν, αν μιλάμε για τα αφεντικά, την επιλεκτική λήθη.

Όπως η προσωπική έτσι και η συλλογική μνήμη προϋποθέτει, και διαμορφώνει με τη σειρά της, τη συλλογική συνείδηση. Δεν είναι να ξαφνιάζεται λοιπόν κανείς που η μνήμη, και κατ' επέκταση η ιστορία, είναι ένα καθημερινό πεδίο μάχης με τα

Η κατάσταση των πραγμάτων

Προσπαθώντας να εξετάσουμε την κατάσταση της εργατικής τάξης και τις αιτίες της ήττας που βιώνουμε, ξεκινήσαμε μια σειρά κειμένων, εστιάζοντας κάθε φορά σε κάποιες από τις σημαντικότερες αλλαγές που έχουν συμβεί τα τελευταία χρόνια. Περνάμε λοιπόν στις αλλαγές της σύνθεσης της εργατικής τάξης, αρχίζοντας από την

Μετανάστευση της εργασίας

Λέγαμε στο προηγούμενο κείμενο, όπου ασχοληθήκαμε με την αλλαγή στον τρόπο παραγωγής, ότι η εργασία στον τριτογενή τομέα σχεδιάστηκε έτσι ώστε να αφαιρέσει ό,τι ήταν δυνατόν από την αίσθηση ότι είσαι εργάτης, και να προσθέσει ό,τι ήταν δυνατόν στην αίσθηση ότι είσαι κάτι άλλο.

Παράλληλα όμως και ήδη από τις αρχές των 90's, η φιγούρα του εργάτη άρχισε να αποδίδεται κοινωνικά στους μετανάστες. Το εργάτης άρχισε να γίνεται "αθβανός" (αργότερα "πακιστανός") και τα κλισιέ του τύπου "να βρούμε καναν αθβανό" ή το περιβόητο "δεν είμαι αθβανός" ως απάντηση σε απαίτηση για χειρωνακτική εργασία, έδιναν κι έπαιρναν.

Με βάση στοιχεία του 2007, το 89,2% των μεταναστών (έναντι 62,3% των Ελλήνων) δούλευαν με μισθωτή σχέση εργασίας¹ (του όποιου τύπου), κατανέμονταν κατά κύριο λόγο σε θέσεις ανειδίκευτων εργατών και υπηρεσιών τις οποίες οι Έλληνες εγκατέλειπαν (σε βαθμό μάλιστα που δεν αναπληρωνόταν από την αύξηση των μεταναστών²) και σε πολλές περιπτώσεις αντικατέστησαν την οικογενειακή εργασία. Αν έχει τώρα κάποια σημασία το πόσο είναι οι μετανάστες στην Ελλάδα, τα προσωρινά αλλά επίσημα ανακοινωθέντα αποτελέσματα της απογραφής του 2011 μιλούν για 884.422 αλλοδαπούς σε σύνολο πληθυσμού 10.787.690, ή, αν το θέλουμε σε ποσοστό, ένα 8,2%³.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία πάντα και τις ελάχιστες σχετικές μελέτες που έχουν γίνει, η συμβολή των μεταναστών στα μακρο-οικονομικά μεγέθη της χώρας είναι σαφώς θετική (στο ΑΕΠ, στις επενδύσεις, στη κατανάλωση) και όσο αυξάνεται ο βαθμός ενσωμάτωσής τους τόσο θετικότερη γίνεται. Από έρευνα του 1999, υποθέτοντας μάλιστα ότι όλοι οι μετανάστες δούλευαν μαύρα και έστειλαν τα μισά απ' τα μεροκάματά τους πίσω στην

πατρίδα, προκύπτει ότι η συμβολή των μεταναστών στο Α.Ε.Π. ήταν θετική κατά 1,5%⁴. Σε μια άλλη έρευνα, του 2006, το ποσοστό αυτό ανεβαίνει στο 2,5%-2,8% για το 2004⁵. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν περιλαμβάνονται οι δευτερογενείς επιπτώσεις, δηλαδή τα έμμεσα οφέλη από την κυκλοφορία του παραγόμενου πλούτου και από τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, καθώς η εργασία των μεταναστών λειτούργησε ως μοχλός απελευθέρωσης άλλων παραγωγικών δυνάμεων.

Όπως και νάχει με τα νούμερα, που έτσι κι αλλιώς χαμηλά ακούγονται σε σχέση με τις αντίστοιχες ενδείξεις από την καθημερινή μας εμπειρία, το θέμα είναι ότι αυτοί οι άνθρωποι με την εργασία τους δημιούργησαν πλούτο σημαντικό, προς όφελος όχι μόνο των ελλήνων ιδιωτών αλλά ακόμη και του ισοζυγίου των δημόσιων οικονομικών. Όσον αφορά δε τα ασφαλιστικά ταμεία, η θετική και καίρια συμβολή τους έχει τονιστεί ακόμη και από επίσημα υπηρεσιακά χείλη. Όλα αυτά με το ελάχιστο μερτικό από μεριάς τους, το μερτικό που μπορείς να διεκδικήσεις υπό καθεστώς περιοδικής ή μόνιμης παρανομίας. Και τα πογκρόμ...

Λίγος ανθρωπισμός ακόμη

Παρόλο λοιπόν που η ανάπτυξη τις τελευταίες δύο δεκαετίες στηρίχτηκε στην εκμετάλλευση των μεταναστών, αυτοί αντιμετώπιζονταν συγχρόνως ως απειλή, όπως έγινε και τη δεκαετία του '20, όταν μάλιστα οι νεο-εισερχόμενοι ήταν έλληνες πρόσφυγες. Κι όμως, όλα αυτά τα χρόνια οι άνθρωποι αυτοί αγνοήθηκαν ως εργάτες από ολόκληρο σχεδόν το πολιτικό και κοινωνικό φάσμα, από την αριστερά, τις οργανώσεις, τους αντιθεσμικούς, από όλους. Αρνήθηκαν συστηματικά να τους αναγνωρίσουν ως αυτό που ήταν, ως κομμάτι της εργατικής τάξης ακραία και βίαια υποτιμημένο.

Το ότι η ελληνική κοινωνία είναι και ήταν ρατσιστική και χωρίς μετανάστες (ας σκεφτεί κανείς ενδεικτικά τις σχέσεις μεταξύ γειτονικών χωριών), δεν αρκεί από μόνο του για να εξηγήσει αυτή την αντίφαση, αυτό το κενό.

Είναι χαρακτηριστικό το ότι ακόμη και οι "προοδευτικές" "αντιρατσιστικές" προσεγγίσεις είχαν συνήθως ανθρωπιστικό χαρακτήρα, όχι ταξικό.

Ποιό το κακό, μπορεί να πει κανείς, σ' αυτό. Έστω κι έτσι...

Το κακό είναι ότι έτσι ο μετανάστης παραμένει ο "άλλος", ο κακομοίρης που πρέπει να έχει κι αυτός κάποια στοιχειώδη δικαιώματα γιατί έτσι το επιτάσσει (ή δεν το επιτάσσει) ο πολιτισμός μας, οι αρχές της δημοκρατίας, ακόμη και το life-style μας.

Το κακό είναι ότι έτσι δεν καταλαβαίνουμε ότι το πρόβλημα δεν είναι μόνο δικό του, αλλά και δικό μας, ή ότι θα είναι...

Το κακό είναι ότι έτσι δεν αντιλαμβανόμαστε ότι η υποτίμηση της εργασίας του άλλου είναι υποτίμηση της εργασίας, ότι η υποτίμηση της ζωής του άλλου είναι υποτίμηση της ζωής.

Και κακό είναι ακόμη το να παρατάμε την κριτική από εργατική σκοπιά, από τη θέση μας μέσα στην υλική πραγματικότητα, και να ανοίγουμε το δρόμο της διαχείρισης συναισθημάτων ως υποκατάστατο του ταξικού ανταγωνισμού και ως πρώτου ρόλου στο θέατρο της "πολιτικής".

Λίγη ιστορία

Μετανάστες υπήρχαν πάντα αρκετοί* τη δεκαετία του '70 έως και τα τέλη '80 Πακιστανοί, Σύριοι, άλλοι από Βόρεια Αφρική, αργότερα Πολωνοί κοκ. Ήταν αλλιώς όμως τότε η παραγωγή και η ένταξή τους σ' αυτήν. Πχ σε εποχιακές αγροτικές δουλειές τα μεροκάματα ήταν ίδια για τους Πολωνούς, για τα "φρικιά", για όλους. Δεν υπήρχε η υποτίμηση που υπάρχει τις τελευταίες δυο δεκαετίες για τον Αλβανό ή τον Πακιστανό ή όποιον άλλο. Και πόσοι να θυμούνται άραγε σήμερα το "Έλληνας-Πακιστανός όλοι μαζί" στην απεργία της National Can τον οκτώβρη του '74;

Ιστορικά ο καπιταλισμός έχει δουλέψει μια χαρά με ανεμπόδιση κινητικότητα της εργασίας, όμως από το '45 και μετά το αλλιάξανε το κόλλη, είπαν θα το διασπάσουμε αυτό το πράγμα μεθοδικά: διακρατικές συμφωνίες, άδειες παραμονής, και από τη δεκαετία του '90 ακόμα χειρότερα.

Η ταξική σύνθεση από τη μετανάστευση της εργασίας ακολουθεί τις αλλαγές στην παγκόσμια διαχείριση της εργασίας. Νέα κύματα ανθρώπων έρχονται, οι παλιότερες γενιές μεταναστών εντάσσονται με διαφορετικό τρόπο στο παιχνίδι... και οι νέες επίσης. Π.χ. τα νεώτερα κύματα της μετανάστευσης σε

συνθήκες έντασης της οικονομικής κρίσης και μέσω της παρανομοποίησής τους, ωθούνται σε μεγάλο βαθμό προς τον τομέα του παράνομου κεφάλαιου, του παραεμπορίου και των μαφιών. Η εκμετάλλευση της εργασίας δεν γνωρίζει κρίση. Το αντίθετο ακριβώς συμβαίνει!

Η απαγόρευση

Είναι σημαντικό να αντιλαμβανόμαστε το πώς παρεμβαίνουν οι θεσμοί και τι οργανώνουν, γιατί αλλιώς εμφανίζονται σαν αυτονόητα κάποια πράγματα που όμως έχουν μεθοδευτεί. Η απαγόρευση, η υπαγωγή του μετανάστη σε καθεστώς παρανομίας, ήταν καθοριστική -και μ' αυτήν πήραν άλλη τροπή τα πράγματα.

Η εργατική τάξη έτσι κι αλλιώς είναι εσωτερικά διαστρωματωμένη. Αν σ' αυτή τη διαβάθμιση τραβήξει κανείς μια γραμμή και πει ότι από 'δώ και κάτω υπάρχουν κάποιοι που είναι πολιτικά απαγορευμένοι, αυτό δεν επηρεάζει μόνο αυτούς, αλλά και τους υπόλοιπους. Και μάλιστα με πολλούς τρόπους.

Όταν απαγορεύεις ένα κομμάτι του πληθυσμού, σ' αυτούς αφαιρείς μεν διάφορα πράγματα, όμως τους υπόλοιπους τους αβαντάρεις. Η υποτίμηση των άλλων, εύκολα εκλαμβάνεται ως "αντίμηση" δική μας, όσο ψευδής κι αν είναι. Αυτό έπαιξε σημαντικό ρόλο στο πώς οι ντόπιοι εργάτες αντιλαμβάνονταν τους εαυτούς τους στο πεδίο του θεάματος, στην "αισθητικοποίησή" τους σε επίπεδο life-style. Αυτός που έχει τα δικαιώματα, ο νόμιμος υπήκοος,

αντιλαμβάνεται εκ πρώτης τη διαφορά ως «α, οι φουκαράδες». Αλλά επειδή οι φουκαράδες είναι κομμάτι της τάξης, αυτός που τους αντιμετωπίζει έτσι, συνειδητά ή ασυνειδητά, απομακρύνεται, διαχωρίζεται από την τάξη και γίνεται μικροαστός.

Το ότι ακόμη και έλληνες μισθωτοί, ντόπιοι εργάτες, έγιναν σε πολλές περιπτώσεις αφεντικά μεταναστών, το ότι τους εκμεταλλεύτηκαν οικονομικά και σεξουαλικά και ψυχολογικά, έγινε κατορθωτό εξαιτίας του ότι θεσμικά πλέον τους εξασφαλίστηκε άφθονη φθηνή εργασία. Και αυτή η αίσθηση (η πραγματικότητα μάλλον) ότι εύκολα μπορώ να είμαι αφεντικό, έπαιξε το ρόλο της στο πώς αισθάνεται ο καθένας τον εαυτό του, στο πού τοποθετείται μέσα στον χάρτη του ταξικού ανταγωνισμού.

Η απαγόρευση συνοδεύεται εκτός των άλλων από την εθνικοποίηση: οι "ξένοι" και "εμείς". Οι "ξένοι" όμως δεν ήταν οι άγγλοι γάλλοι πορτογάλλοι, αλλά μια κατηγορία που ήταν πολιτικά απαγορευμένη. Και επιπλέον, αρκετοί από αυτούς, "καθυστερημένοι και οπισθοδρομικοί" μουσουλμάνοι σε μια εποχή όπου ο ρατσισμός από φυλετικούς έχει μετασχηματιστεί σε πολιτισμικό. Αν έχεις απαγορευμένους κάποιους, τους ωθείς

εκτός των άλλων να μείνουν προσκολλημένοι στο κοινοτικό τους μοντέλο. Αν αυτοί οι "ξένοι" δεν ήταν απαγορευμένοι, θα είχαν προσαρμοστεί ή "ενσωματωθεί" πολύ γρήγορα.

Η εθνικοποίηση των ελλήνων ήταν και είναι βασικό εργαλείο για την διαχείριση της κρίσης από τα αφεντικά (και τα αριστερά τους εξαπτέρυγα έκαναν ότι μπορούσαν για να βοηθήσουν). Ήταν και είναι βασικό εργαλείο για να καλύψουν την ταξική επίθεση που δεχόμαστε πίσω από τα ιδεολογήματα του χρέους, της εθνικής οικονομίας, της συνωμοσίας των ξένων εναντίον της ελλησιδίας, των "προδοτών" πολιτικών και άλλων πολλών.

Το διαίρει και βασίλευε των αφεντικών ενάντια στην εργατική τάξη δεν είναι βέβαια ένα όπλο που εξαντλείται στο να κρατάνε τους μετανάστες σε καθεστώς παρανομίας. Πρόθυμα και σαν έτοιμοι από καιρό οι έλληνες υπήκοοι χόρευαν και χορεύουν στο ρυθμό του συντεχνιασμού. Όμως αυτή η βία (και νόμιμη) επιβεβλημένη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα σε νόμιμους και παράνομους, έλληνες και ξένους, προσφέρει πεδίο δόξης λαμπρή στο ξετύλιγμα όλης της συναισθηματικής μικροαστικής πανούκλας.

Έτσι είναι πολύ πιο εύκολο για τον κάθε ηλίθιο

να ωρύεται για τους “ξένους που κλέβουν τις δουλειές”, παρά να διεκδικήσει τη μείωση των ωρών εργασίας του (χωρίς μείωση μισθού) ως το μόνο μέσο για να καταπολεμηθεί άμεσα η ανεργία. Είναι πολύ πιο εύκολο να στρέφεται ενάντια στους “ξένους” εργάτες φωνάζοντας ότι του ρίχνουν τα μεροκάματα, παρά ενάντια στο αφεντικό σαν του ανακοινώνει ότι μειώνει το μισθό, εξάλλου “έχει τις δυσκολίες του, κι αυτό”.

Καθρέπτη, καθρεπτάκι μου

Η αποτυχία της ντόπιας εργατικής τάξης να συνδεθεί με τους μετανάστες σήμαινε και μια άλλη απώλεια. Όχι μόνο δεν μοιράστηκε την γνώση και την εμπειρία που κουβαλούσαν στις λιγοστές αποσκευές τους, μα πάνω απ’ όλα δεν μοιράστηκε τις ικανότητές τους, τη δύναμή τους, τα κουράγια τους. Αν ξεφεύγαμε για λίγο απ’ τον αντεστραμμένο καθρέπτη του θεάματος και ανοίγαμε περισσότερο το παράθυρο του χρόνου, ίσως τώρα πια, μέσα στην κρίση και την ήττα της τάξης μας, καταλαβαίναμε ή τουλάχιστον αρχίζαμε να αναρωτιόμαστε πάνω στο ποιος τελικά είχε να δώσει στον άλλο πιο πολλά, ποιος χρειαζόταν τον άλλο πιο πολύ, κι ακόμα

παραπέρα, πώς θα ‘ταν αν παλεύαμε μαζί.

Χιλιάδες μετανάστες όλη αυτά τα χρόνια συμμετείχαν ή πρωταγωνίστησαν σε πλήθος εργατικών αγώνων. Όχι σε ρουτινιάρικες απεργίες της μιας ημέρας με σκοπό να στείλουν “μήνυμα” στο πολιτικό σύστημα, ούτε διακινδυνεύοντας μια απόλυση “μόνο”, μα πολύ περισσότερα. Αγώνες όπως στη μηχανιώνα, τη μανωλάδα, τη σκάλα Ιλακωνίας και τόσοι άλλοι λιγότερο γνωστοί, μικροί, μεγάλοι, καθημερινοί, φαντάζουν εξωπραγματικοί για τις καρδιές και τα μυαλά και τα κουράγια των πρωτοκοσμικών υπηκόων. Και στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, αν όχι σε όλες, οι όποιοι ντόπιοι “συμπαραστάτες” είτε τους πούλησαν ψυχρά, είτε ανέλαβαν να τους εξηγήσουν το “δε σας παίρνει ρε παιδιά”.

Ξεχνάμε συνήθως ότι μπορεί σ’ αυτόν τον τόπο οι μετανάστες να μην είναι από παλιά, σ’ αυτόν τον δρόμο όμως που τραβάμε πια κι εμείς αυτοί πάει πολύς καιρός που περπατάν. Θέλοντας και μη, την περφηάνεια της ζωής, απ’ τα δεσμά τους έμαθαν να ξεπροβάλλουν όπου γης.

Η πολιτική απαγόρευση είναι ένα κόλληπο των αφεντικών που δεν αποσκοπεί απλά και μόνο στο να είναι φθηνή η εργασία, στο να δυσκολεύει τη

δυνατότητα των μεταναστών να οργανωθούν και να διεκδικήσουν συλλογικά, ακόμη και στο να τους σπρώξει στο παράνομο κεφάλαιο. Στοχεύει και στο μυαλό και στην καρδιά και στο φαντασιακό όλων μας. Και δούλεψε καλά όλα αυτά τα χρόνια.

Αυτό που έγινε μετά το '90 είναι ότι άνθρωποι με ικανότητες και προσόντα μπήκαν σε μια διαδικασία καταστροφής. Μια τάξη που δεν το συλλαμβάνει αυτό, δεν μπορεί παρά να βρίσκεται σε μεγάλο βαθμό ανωριμότητας και ασυνειδησίας. Αν το κεφάλαιο αρχίζει να καταστρέφει ικανότητες, γιατί να σταματήσει εκεί; Γιατί να μην το κάνει και στους υπόλοιπους;

Δεν είναι τυχαίο ότι η ελληνική κοινωνία το περισσότερο που έβγαλε ως απάντηση στην κρίση τα τελευταία δύο χρόνια ήταν οι αγανακτισμένοι. Κι αυτό δε χωρούσε μετανάστες, δε χωρούσε καν εργάτες. Χωρούσε όμως αφεντικά, χωρούσε ελεύθερους επαγγελματίες...

...Και χωρούσε ακόμη ένα πλήθος πτυχιούχων που, αν και μισθωτοί, συχνά δε με μισθούς κάτω των 700 ευρώ και ανασφάλιστοι, δεν αντιλαμβάνονταν τους εαυτούς τους ως μέρος της εργατικής τάξης.

Ένα ακόμα ιδιαίτερα σημαντικό χαρακτηριστικό της αλλαγής της ταξικής σύνθεσης, με το οποίο και θα ασχοληθούμε στο επόμενο κείμενο.

¹ Έρευνα Εργατικού δυναμικού (Ε.Ε.Δ.) του 2007 (Β' Τριμήνου) της Ε.Σ.Υ.Ε.

² Βασίλης Π. Αράπογλου, 2007. Οικονομική αναδιάρθρωση, κοινωνική πόλωση και διαχωρισμός των μεταναστών στην Αθήνα.

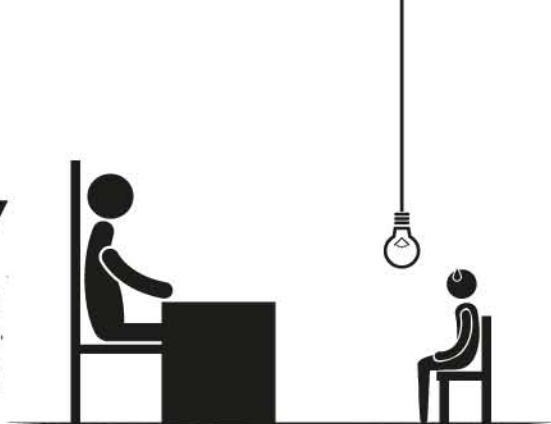
³ Τα στοιχεία της Eurostat για το 2011, δίνουν τον αριθμό των 956.000 αλλοδαπών ή 8,5% του συνολικού πληθυσμού. Όσον αφορά το ποσοστό των "χωρίς χαρτιά" ανάμεσά τους, δύο έρευνες που αφορούσαν το 2009, του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής και του Ελληνικού Ιδρύματος Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής, συνέκλιναν στο 25%, ενώ στο "Η μετανάστευση στην Ενωμένη Ευρώπη" – Κριτική, 2009, επ. Τριανταφυλλίδου/Γρώπα το ποσοστό αυτό εκτιμάται σε 17% για το έτος 2008.

⁴ Sarris A., Zografakis S., 1999. "A computable general equilibrium assessment of the impact of illegal immigration on the Greek economy", Journal of Population Economics, no. 12, σελ. 155-182.

⁵ Α. Κόντης, Θ. Μητράκος, Σ. Ζωγραφάκης, 2006. Οικονομικές επιπτώσεις της απασχόλησης των αλλοδαπών στην ελληνική κοινωνία.

FRIENDLY ΑΝΑΚΡΙΣΗ

«Πώς θα σας περιέγραφαν οι φίλοι σας;» «Ποια είναι η μεγαλύτερη αδυναμία σας;» «Ποια τα δυνατά σας σημεία;» «Ποια θεωρείτε ότι είναι τα ελλείμματα και ποια τα προτερήματά σας;» «Τι θα μπορούσε να σας κάνει να χάσετε τον αυτοέλεγχό σας;» «Αν είχατε μπροστά σας έξι μήνες ελεύθερους χωρίς καμιά υποχρέωση και κανέναν περιορισμό στα οικονομικά σας τι θα κάνατε;» «Τι σας αρέσει να κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;» «Αν είχατε την πιθανότητα να προσκαλέσετε σε δείπνο διάσημους, ιστορικά πρόσωπα, πεθαμένους ή ζωντανούς, ποιους θα προσκαλούσατε;»

Αν νομίζετε ότι οι παραπάνω ερωτήσεις είναι ερωτήσεις κάποιου περιοδικού που προσφέρεται να σας κατατοπίσει σχετικά με τα ζώδια που θα ταιριάζατε ή να σας συμβουλήσει για τη σωστή επιλογή συντρόφου... χάσατε! Γιατί οι παραπάνω ερωτήσεις είναι απλώς(!) από τις πιο συχνές σε συνεντεύξεις πρόσληψης υπαλλήλων, όπως μας ενημερώνει το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας, αλλά και πληθώρα άλλων sites με συμβουλές επιτυχίας για νέους που δίνουν συνέντευξη με την ελπίδα να πιάσουν μια δουλειά. Γιατί όπως μας προειδοποιούν στα εισαγωγικά οι συγγραφείς, *«μια από τις τελευταίες τεχνικές όσον αφορά στο θέμα πρόσληψης ενός υποψηφίου είναι να του θέτουν ερωτήσεις "κάπως ύπουλες" ή και "πονηρές"»*. Και μιας κι αυτό το υποψήφιο θυμίζει εισαγωγικές εξετάσεις και φέρνει άγχος, σπεύδουν να δηλώσουν ότι η σωστή αντιμετώπιση είναι η ίδια όπως τότε στο λύκειο: *«προετοιμαστείτε και μη φοβάστε»*, επισημαίνουν. Αν συνεχίσει κανείς την ανάγνωση, γρήγορα θα καταλάβει ότι η ειλικρίνεια και η ευθύτητα δεν είναι και πρώτης προτεραιότητας για τα μελλοντικά αφεντικά: *«οι επιτυχημένες συνεντεύξεις που αφορούν θέσεις*

εργασίας μπορούν να παρομοιαστούν με μια καλή θεατρική παράσταση με πρωταγωνιστή εσάς. Έτσι λοιπόν έχετε τον πρώτο ρόλο και αυτό σημαίνει πως αν είσατε πειστικός, έχετε αυτοπεποίθηση, καλή διάθεση και είστε προετοιμασμένος, σίγουρα θα κερδίσετε το κοινό σας, που στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι ο μελλοντικός εργοδότης σας».

Σαν να λέμε, ότι όλα αυτά που φανταζόταν κανείς ότι μετράνε όταν πάει να πιάσει μια δουλειά, δηλαδή η γνώση του αντικειμένου, η εμπειρία, η προϋπηρεσία είναι δευτερεύουσας σημασίας, ενώ εκείνο που προέχει, όπως δηλώνεται ευθέως παρακάτω είναι *«πόσο καλά μπορείς να προβάλεις τον εαυτό σου»*. Αλλά με πάθος, με μπρίο! Αυτό που θα λέγαμε: δώσα όλα για την εταιρία! Τα ταλέντα σου, τη δημιουργικότητά σου, τα αισθήματά σου, την προσωπική σου ζωή, άπλωσέ τα όλα στα πόδια του πρώτου τυχόντα φιλόδοξου γραβατάκια, που θέλει να σε πείσει ότι βρίσκεσαι μπροστά στη μεγαλύτερη ευκαιρία της ζωής σου και πρέπει να δείχνεις τρελαμένους από χαρά. Κι όλα αυτά τυλιγμένα σ' ένα διάφανο περιτύλιγμα ιλουστρασιόν (γιατί όλα μετράνε) που θα κρατάει καλά κρυμμένη κάθε υπόνοια θλίψης και βαρεμάρας για τις τόσες κλεμμένες απ' τη ζωή σου ώρες, που πιθανόν να περάσεις στοιβαγμένος με άλλους πενήντα στην νυχτή γεμάτη μυρωδιές PVC ατμόσφαιρα της εταιρίας, ιδρώνοντας και ξειδρώνοντας στην προσπάθεια να πουλήσεις *«φύκια για μεταξωτές κορδέλες»* σε αγενείς, καχύποπτους πελάτες. Και β' αφήνει να ξεχειλίζουν μόνο η δέθεν παθιασμένη σου επιθυμία, ν' αδράξεις την τρομερή ευκαιρία και να δείξεις το ταλέντο σου να γεμίζεις γρήγορα και χαρωπά τις τσέπες του αφεντικού σου.

Αλλά αυτή η πικρή φτηνή παράσταση, το «θέατρο» όπως πετυχημένα επισήμαναν οι

συγγραφείς, δε σταματάει εδώ. Επεκτείνεται και στα όχιστα δεν, στις παγίδες, σ' αυτά που δεν πρέπει ν' αναφερθείς. Μήπως τα μαντεύετε; Είναι όλη αυτά που σε καίνε όταν απλά ψάχνεις για δουλειά. Όλα αυτά που η κοινή λογική προτάσσει όταν απλώς συνειδητοποιείς πού βρίσκεσαι και για ποιον λόγο. *«θα ήταν καλό να μην ρωτήσετε για θέματα όπως ο μισθός, το ωράριο, οι διακοπές, οι άδειες κλπ».* Αηόιμονο! Ποιος ασχολείται με τέτοια ταπεινά πράγματα! Εμείς εδώ ήρθαμε από κόμπι! Και τίποτα να μη μας δίνετε και δωδεκάωρο να δουλεύουμε, χωρίς ένσημα, άδειες κλπ, ευχαρίστηση μας να προσφέρουμε στην εταιρία σας! *«Συγκεντρωθείτε περισσότερο στο να κάνετε ερωτήσεις από τις οποίες θα πάρετε στοιχεία για τις ευθύνες που αναλαμβάνετε καθώς και να μάθετε περισσότερα για την κουλτούρα της εταιρίας».* «Η κουλτούρα της εταιρίας» ανεβασμένα πράγματα! Είναι αυτό το: με τους συναδέλφους μοιραζόμαστε κοινές αξίες (της εταιρίας), έχουμε κοινούς στόχους (της εταιρίας), δουλεύουμε όλοι σαν μια ομάδα (για το καλό της εταιρίας), νιώθουμε ότι ανήκουμε κάπου (στην εταιρία). *«Αν ερωτηθείτε γιατί φύγατε από την προηγούμενη δουλειά, προσέξτε να μην κατηγορήσετε τον προηγούμενο εργοδότη σας».*

Αυτό δε! Δηλαδή αν το προηγούμενο αφεντικό μου, μου 'φαγε μεροκάματα και ένσημα, αν με παρενόχλησε, αν...δεκάδες αν που γνωρίζουμε καλά όσοι δουλεύουμε, πρόβλημά μου! Είναι το δικό μου ένοχο μυστικό! Δεν χαλάμε τα κέφια του μελλοντικού μας εργοδότη «ξύνοντας πληγές», γιατί του αρέσει να δουλεύει με αισιόδοξους ανθρώπους με θετική διάθεση κι όχι γκρινιαρήδες που έχουν συνεχώς απαιτήσεις!

Είναι ν' αναρωτιέται λοιπόν κανείς, αν για να βρει μια βαρετή, κακοπληρωμένη, εξαντλητική, χωρίς ασφάλιση δουλειά (όπως είναι στην πλειοψηφία τους οι δουλιές σήμερα) εκτός απ' την αξιοπρέπεια και την αυτοεκτίμηση του, πρέπει να χάσει και την απλή λογική του! Να ξεχάσει ότι όταν πιάνει κανείς μια δουλειά πουλάει τον χρόνο και τον κόπο του σε μια έτσι κι αλλιώς εξευτελιστική τιμή και να του είναι αδιάφορο όχι μόνο να διαπραγματευτεί γι' αυτά, αλλά ούτε καν να ρωτήσει!

Ή μήπως δεν αναρωτιόμαστε και πέφτοντας στην παγίδα που μας έχουν στήσει, φεύγουμε με σκυμμένο το κεφάλι κατηγορώντας τον εαυτό μας, χάνοντας (τις περισσότερες φορές) την δουλειά μαζί μ' ένα κομματάκι της ψυχής μας;

1967 Λιαλιάγους Η γιορτή του Σαν Χουάν

Οι Βολιβιανοί μεταλλωρύχοι είναι παιδιά της Παναγίας κι ανίψια του Διαβόλου, όμως κανείς δεν τους γλιτώνει από πρόωρο θάνατο. Χωμένοι στα έγκατα της γης, αποδεκατίζονται από την ανελέητη σκόνη της στοάς, που πέφτει σαν βροχή: σε μια μόνο στιγμή, μερικά χρονάκια, τα πνευμόνια γίνονται πέτρα και φράζουν τα μονοπάτια του αέρα. Αλλά πριν ξεχάσουν τα πνευμόνια να αναπνέουν, η μύτη ξεχνά τις μυρωδιές, η γλώσσα τις γεύσεις, τα πόδια γίνονται μολύβι, και τα χείλη ξεστομίζουν μίσος και εκδίκηση.

Βγαίνοντας από τη στοά, οι μεταλλωρύχοι αναζητούν τη γιορτή.

Όσο κρατάει η σύντομη ζωή και τα πόδια κινούνται, χρειάζεται να τρώνε πικάντικα, να πίνουν δυνατά ποτά, να τραγουδούν και να χορεύουν στο φως της φωτιάς που ζεσταίνει τα υψίπεδα.

Απόψε είναι η νύχτα του Σαν Χουάν, η μεγαλύτερη γιορτή, κι ενώ ο κόσμος γληντά, ο στρατός παραμονεύει στα βουνά. Σε τούτα τα μέρη δεν ξέρουν τίποτα για τους αντάρτες του μακρινού ποταμού Νιανκαουασού, παρότι λένε πως λένε ότι αγωνίζονται για μια όμορφη επανάσταση, άγνωστη, όπως η θάλασσα.

Όμως ο στρατηγός πιστεύει πως μέσα σε κάθε μεταλλωρύχο κρύβεται και ένας εκκολλητόμενος τρομοκράτης.

Πριν ξημερώσει, με το που τελειώνει η γιορτή του Σαν Χουάν, τα όπλα ισοπεδώνουν το χωριό Λιαλιάγους.

Eduardo Galeano
Μνήμη της Φωτιάς

**...και τα μικρά
αφεντικά
κουφάλες
είναι!**

30/900